

Svar till Adermon, Lindahl och Palme

ANDERS BJÖRKLUND, KARIN
HEDEROS OCH MARKUS JÄNTTI

SLUTREPLIK

I nummer 5 av årets *Ekonomisk Debatt* (Björklund m fl 2022) utgick vi från två färska rapporter som för en bredare svensk publik presenterade ny forskning om social eller intergenerationell rörlighet. Vi tog tillfället i akt att diskutera hur vi ser på denna forskning och hur vi tycker forskningen bör utvecklas. Vårt inlägg vände sig både till aktiva forskare på området (inom olika discipliner) och till en bredare publik som intresserar sig för jämlikhetsfrågor.

Vår utgångspunkt var att det allra vanligaste motivet för att studera sådan rörlighet är att den belyser graden av jämlikhet i möjligheter i samhället, eller omvänt hur persistensen i ojämlikhet mellan generationer belyser graden av ojämlikhet i möjligheter. Detta motiv framgick också av de båda rapporter som var utgångspunkten för vår kommentar. Med denna utgångspunkt framhöll vi två centrala uppgifter för forskningen: (1) att förmedla en bild av graden av ojämlikhet i möjligheter i vårt samhälle och (2) att förklara de mekanismer som ger upphov till ojämlikhet i möjligheter.

Adermon m fl (2022) tolkar vår kommentar som att vi är kritiska mot att över huvud taget studera intergenerationell rörlighet. Det är möjligt att vårt inlägg var otydligt, men detta var inte vårt huvudbudskap. Vi ville i stället framhålla att graden av sådan rörlighet är ett *ofullständigt mått* på graden av jämlikhet i möjligheter i samhället. Vi hänvisade också till resultat som tyder på att resultat från sådana studier kraftigt överskattar graden av sådan jämlikhet.

Vi är således överens med Adermon m fl (2022) om att när forskare förmedlar bilden av rörlighet mellan föräldrar och barn i samhället ger de en alltför optimistisk bild av jämlikheten i möjligheter.

Adermon m fl (2022) betonar också att det är värdefullt att veta om den intergenerationella persistensen lever kvar över flera generationer. Detta håller vi helt med om, men i våra ögon därför att sådana resultat ger insikter om mekanismer som generar ojämlikhet i möjligheter. Ojämlikhet som har att göra med persistens över generationer är extra intressant eftersom den (sannolikt) bryter mot normen av jämlikhet i möjligheter. Vårt allmänna budskap när det gäller forskningen om mekanismer är dock att forskningens starka fokus på intergenerationell rörlighet leder till att helt andra mekanismer än sådana som direkt har med familjen att göra riskerar att glömmas bort och ignoreras inom forskningen.

Utifrån våra perspektiv välkomnar vi självfallet den bredare ansats till familjens betydelse som Adermon m fl (2022) bidrar med i sin nya forskning. Men vi tycker det är viktigt att diskutera hur man ska tolka resultaten ifall ojämlikhet i möjligheter är ett centralt skäl att studera intergenerationell rörlighet. Blir bilden av denna form av ojämlikhet påtagligt annorlunda, och kraftigare, när den vidare familjen beaktas? Idealt hade vi här sett en analys i John Roemers anda som vi kortfattat hänvisar till i vår fotnot 1. Vilket ytterligare bidrag till ojämlikheten som kan hänföras till familjefaktorer får man om man inte bara beaktar föräldrarna utan den vidare familjen? Vi hoppas att vårt replikskifte kan bidra till vidare diskussion i dessa frågor och framför allt att kommande forskning kan bidra med fördjupade insikter.

Anders Björklund är professor emeritus i nationalekonomi vid Institutet för social forskning, Stockholms universitet. Anders.bjorklund@sofi.su.se

Karin Hederos är forskare vid Institutet för social forskning, Stockholms universitet. Karin.hederos@sofi.su.se

Markus Jäntti är professor i nationalekonomi vid Institutet för social forskning, Stockholms universitet. Markus.jantti@sofi.su.se

REFERENSER

Adermon A, M Lindahl och M Palme (2022), ”Svar på Anders Björklund, Karin Hederos och Markus Jäntti ’Social rörlighet och jämlikhet i möjligheter – en kommentar’”, *Ekonomisk Debatt*, årg 50, nr 6, s 62–64.

Björklund A, K Hederos och M Jäntti (2022), ”Social rörlighet och jämlikhet i möjligheter – en kommentar”, *Ekonomisk Debatt*, årg 50, nr 5, s 59–64.